

Česká republika
USNESENÍ
Ústavního soudu

III. ÚS 123/03

Ústavní soud rozhodl dnešního dne v senátu složeném z předsedy JUDr. Pavla Holländera a soudců JUDr. Elišky Wagnerové a JUDr. Jiřího Muchy ve věci ústavní stížnosti stěžovatelek O. Č., Z. G., a M. O. zastoupených JUDr. PhDr. O. Ch., advokátem, proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne 19. 2. 2002, sp. zn. 7 C 238/95, a rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 21. 1. 2003, sp. zn. 17 Co 362/2002,

t a k t o :

Ústavní stížnost se odmítá.

O d ů v o d n ě n í :

Včas a řádně co do náležitostí stanovených zákonem č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále "zákon o Ústavním soudu"), podanou stížností se stěžovatelky domáhaly zrušení napadených rozhodnutí, neboť jimi mělo být zasaženo do jejich základních práva, chráněných normami ústavního pořádku ČR.

Z ústavní stížnosti a přiložených rozhodnutí Ústavní soud zjistil, že napadeným rozhodnutím soudu prvního stupně byla zamítnuta žaloba stěžovatelek o uzavření dohody o vydání věci. Na základě smlouvy mezi hl. městem Prahou a veřejnou obchodní společností Ing. Dr. Tomáš K. a spol. bylo zřízeno právo stavby k předmětným pozemkům, přičemž společníky ve zmíněné obchodní společnosti byli , dědeček a otec stěžovatelek, kteří na pozemcích zřídili na základě práva stavby zimní stadion Stvanice a vedlejší stavby. Vyhláškou ministra průmyslu č. 2560/1949 Ú. I. (na základě zákona č. 114/1948 Sb.) byl majetkový soubor veřejné obchodní společnosti znárodněn, včetně uvedeného práva stavby. Znárodnění bylo údajně provedeno v rozporu s tehdy platnými právními předpisy, proto byla osoba povinná ve smyslu zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, (t. j. Český svaz tělesné výchovy, dále ČSTV) vyzvána k vydání pozemků, zimního stadionu a vedlejších staveb. Této výzvě povinná osoba nevyhověla, proto se stěžovatelky před soudem prvního stupně domáhaly vydání rozsudku, na jehož základě by ČSTV byl povinen dohodu o vydání věci uzavřít.

Soud prvního stupně však konstatoval, že právo stavby ve smyslu § 1 zákona č. 86/1912 ř. z. není věcí ve smyslu současné teorie občanského práva ani platného znění občanskoprávních předpisů (srov. § 118 odst. 1 občanského zákoníku), a předmětem vydání podle zákona č. 87/1991 Sb. (dále "restituční zákon") mohou být pouze věci, proto nelze právo stavby stěžovatelkám vydat, a tudíž jim nelze přiznat ani vlastnické právo ke stavbě či právo poživací k pozemkům. Soud tak dospěl k závěru, že uplatněný návrh nemá oporu v restitucním zákoně, a žalobu proto zamítl.

Odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a v odůvodnění uvedl, že právo stavby právních předchůdců stěžovatelek by existovalo i po změnách zákonem č. 88/1947 Sb., zákonem č. 141/1950 Sb. a zákonem č. 40/1964 Sb., přičemž by zaniklo uplynutím doby ke dni 15. 12. 1982. Odvolací soud zároveň zdůraznil, že stavebník neměl ke stavbě právo vlastnické, ale "stejně právo jako vlastník" (srov. § 6 zákona 86/1912 ř. z., o právu stavby). Účastníci smlouvy si dále sjednali, že po zániku stavebního práva případnou stavbu a zařízení stadionu do vlastnictví vlastníka pozemků bez náhrady s výjimkou ve smlouvě specifikovaných movitých věcí, proto nemohlo trvat ani právo obdobné právu vlastnickému ke stavbě a poživací právo k pozemkům. Odvolací soud se rovněž ztotožnil s názorem soudu prvního stupně, že nelze podle restitucního zákona obnovit či založit vlastnické právo stěžovatelek bez toho, aby bylo současně obnoveno právo stavby, jehož byla stavba příslušenstvím (srov. § 6 zákona 86/1912 ř. z., o právu stavby), přičemž právo stavby obnovit nelze.

Dle názoru stěžovatelek bylo rozsudky obecných soudů porušeno jejich základní právo, zaručené článkem 11 odst. 1 Listiny. Dovozejí totiž, že pokud soudy nevyhověly jejich návrhu na restituci proto, že jejich vlastnické právo bylo subsumováno v právu stavby, pak vlastnická práva obsažená v právu stavby nemají stejnou ochranu jako vlastnická práva ostatní. Domnívají se, že v době vyvlastnění byla stavba ve vlastnictví veřejné obchodní společnosti jejich právních předchůdců, a znárodněním potom tito právní předchůdci o stavbu přišli. Kdyby ke znárodnění nedošlo, zůstala by stavba dle názoru stěžovatelek ve vlastnictví toho, kdo ji postavil, a to vzhledem k zániku institutu práva stavby s účinností od 1. 4. 1964; proto mají stěžovatelky údajně nárok na vrácení předmětných staveb. Ačkoli tedy vlastnictví stěžovatelek "je nezpochybnitelné" a měla jim být soudy poskytnuta stejná

ochrana jako jiným restituentům, příslušné rozsudky nebyly obecnými soudy vydány, čímž došlo k porušení ústavně zaručeného principu rovnosti vlastnických práv.

Ústavní soud po přezkoumání ústavní stížnosti a napadených rozhodnutí shledal ústavní stížnost zjevně neopodstatněnou. Přitom si byl vědom skutečnosti, že není vrcholem soustavy obecných soudů a nemůže proto na sebe atrahovat právo přezkumného dohledu nad jejich činností, pokud tyto soudy postupují ve shodě s obsahem hlavy páté Listiny a napadeným rozhodnutím nebylo porušeno základní právo nebo svoboda zaručené ústavním zákonem nebo mezinárodní smlouvou.

Pokud stěžovatelky namítají zásah do čl. 11 Listiny, Ústavní soud konstatuje, že podle jeho ustálené judikatury případ restitucí není podřazen ochraně vlastnického práva dle čl. 11 Listiny, neboť toto ustanovení chrání vlastnické právo již existující, konstituované, a nikoliv pouhý tvrzený nárok na ně.

Ohledně dalších argumentů stěžovatelek, které se týkají posouzení povahy práva stavby obecnými soudy, Ústavní soud odkazuje na svou ustálenou judikaturu, podle níž je jeho úkolem pouze ochrana ústavnosti (čl. 83 Ústavy ČR) a nikoliv "běžné" zákonnosti. Ústavní soud tedy není zásadně povolán k přezkumu správnosti aplikace "jednoduchého" práva a může tak činit toliko tehdy, jestliže současně shledá porušení některých ústavních kautel (srov. např. náleží sp. zn. III. ÚS 269/99, Ústavní soud: Sbirka nálezů a usnesení, sv. 17, str. 235).

Pokud stěžovatelky argumentují, že jejich právní předchůdci byli vlastníky, tudíž i ony jsou vlastníky a měla jim být poskytnuta příslušná ochrana soudy; Ústavní soud konstatuje, že neshledal důvod pro zásah do rozhodnutí obecných soudů, když tyto zřetelně odlišily povahu oprávnění právních předchůdců stěžovatelek od práv vlastníka. Právní předchůdci stěžovatelek však vlastníky stavby nebyli. Byli pouze oprávněnými ke stavbě (srov. § 6 zákona č. 86/1912 ř. z., o právu stavby), a "příslušela jim práva vlastníka" na dobu vymezenou ve smlouvě. Právním předchůdcům stěžovatelek bylo znárodněním odňato právo stavby, nikoli vlastnictví. Právo stavby však podle restitučních zákonů restituovat nelze, a vlastnické právo jako takové právním předchůdcům stěžovatelek nikdy nesvědčilo. Dovolávat se proto režimu restitučních předpisů a ochrany, jaká je poskytována jiným dřívějším vlastníkům, v případě stěžovatelek nelze.

Dalším argumentem, který stěžovatelky uplatňují v ústavní stížnosti, je otázka zániku institutu práva stavby. Dle jejich názoru zanikl ke dni účinnosti zákona č. 40/1964 institut práva stavby a stavba po uplynutí doby, na kterou bylo právo stavby sjednáno, měla zůstat ve vlastnictví toho, komu právo svědčilo, neboť zanikl zákonný podklad pro nabytí vlastnického práva ke stavbě vlastníkem pozemku. Ústavní soud však ani zde neshledal porušení ústavních kautel, když obecné soudy v této otázce došly k opačnému závěru, totiž že stavebník by se ani po uplynutí sjednané doby vlastníkem stavby nestal a žádný právní titul by mu ke vzniku vlastnictví nesvědčil, neboť vlastnictví stavby by nabyl vlastník pozemku, a to v důsledku uplynutí stanovené doby ("jiná skutečnost stanovená zákonem", ust. § 132 odst. 1 občanského zákoníku).

Na okraj Ústavní soud poznamenává, že zaujímání stanovisek k interpretaci a sjednocování interpretace jednoduchého práva zastávané soustavou obecných soudů je primárním úkolem Nejvyššího soudu, který tak činí především v rámci rozhodování o mimořádných opravných prostředcích, jež účastníkům řízení poskytují příslušné procesní rády. Je tedy plně v dispozici účastníka řízení, zda mimořádný opravný prostředek, v němž uplatní námitky týkající se aplikace a interpretace jednoduchého práva, využije či nikoliv. Přitom zákonem č. 30/2000 Sb. došlo ke změně dosavadní koncepce přípustnosti dovolání v civilním řízení tak, že zákon odstranil jako podmínku přípustnosti dovolání procesní úkon účastníka řízení spočívající v návrhu na připuštění dovolání již v průběhu řízení u odvolacího soudu, a namísto toho vytvořil koncepci, kdy o přípustnosti dovolání, vedle přípustnosti ex lege, rozhoduje toliko dovolací soud [§ 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. ve spojení s § 237 odst. 3 o. s. ř.]. Na změnu této koncepce reagoval Ústavní soud sdělením, publikovaným pod č. 32/2003 Sb., podle něhož bude považovat lhůtu k podání ústavní stížnosti za zachovanou bez ohledu na to, jak o podaném mimořádném opravném prostředku Nejvyšší soud rozhodl. Lhůta k podání ústavní stížnosti proto zůstává zachována i tehdy, když Nejvyšší soud dovolání jako nepřípustné odmítne.

Jinými slovy, námitky spočívající toliko v rovině aplikace a interpretace jednoduchého práva může účastník uplatnit v řízení o dovolání před tím, než podá ústavní stížnost, která však s ohledem na odlišnou funkci ústavního soudnictví musí být Ústavním soudem jako neopodstatněná odmítnuta.

Ústavní soud takto dospěl k závěru, že základní práva navrhovatelek nebyla zasažena a proto mu nezbylo, než návrh odmítnout jako zjevně neopodstatněný podle § 43 odst. 2 písm. a) zák. č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení není odvolání přípustné.

V Brně dne 11. června 2003

JUDr. Pavel Holländer
předseda senátu